

Bijlage, behoort bij agendapunt 19
Integraal huisvestingsplan onderwijs Teylingen 2019 - 2022
vastgesteld in de raadsvergadering van 31 januari 2019.

De griffier van de gemeente Teylingen,

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022

Versie: 17-12-2018

Opsteller: Esther Loos en Babs Barnhoorn

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Wettelijke taken gemeente
 - 1.1 Wettelijke zorgplicht gemeente: huisvesting
 - 1.2 Wettelijke zorgplicht gemeente: overige zaken
 - 1.3 Wijzigingen sinds 1 januari 2015
2. Ontwikkelingen en vertaling daarvan naar Teylingen
 - 2.1 Spreidingsplannen Voorhout en Sassenheim
 - 2.2 BVO schoolgebouwen
 - 2.3 Renovatieregeling
 - 2.4 Duurzaamheid
 - 2.5 Kwaliteitsniveau schoolgebouwen
 - 2.6 Financiële positie van het basisonderwijs in de regio
 - 2.7 Doordecentralisatie
 - 2.8 Gymnastiekonderwijs
 - 2.9 Integrale Kindcentra (IKC) en maatschappelijk gebruik van schoolgebouwen
 - 2.10 Asbest
 - 2.11 Ontwikkeling leerlingenaantal
 - 2.12 Onderwijs aan anderstaligen (PO en VO)
 - 2.13 Symbioseonderwijs
 - 2.14 Speciaal onderwijs
 - 2.15 Voortgezet onderwijs
 - 2.16 Gebruik en verhuur schoolgebouwen
3. Leerlingenprognose
 - 3.1 Basisonderwijs
 - 3.2 Voortgezet onderwijs
 - 3.3 Gymnastieklokalen
4. De gevolgen van de prognose voor de onderwijsvoorzieningen in Teylingen
 - 4.1 Basisonderwijs
 - 4.2 Voortgezet onderwijs
5. Financiële consequenties

Bijlagen

- A. Spreidingsplan Sassenheim
- B. Spreidingsplan Voorhout

Inleiding

De laatste nota Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) Teylingen dateert van 2009 – 2012. Voor de afgelopen periode is geen IHP opgesteld omdat hier geen aanleiding voor was. Vanwege allerlei actuele ontwikkelingen is het nu wel wenselijk een IHP op te stellen. Voor u ligt daarom het IHP 2019 - 2022.

In dit IHP worden de diverse actuele ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting behandeld. Tegelijk wordt ook een inzicht gegeven in de actuele staat van de schoolgebouwen in de gemeente Teylingen en de behoefte aan uitbreidingen, renovaties en nieuwbouw en de financiële consequenties daarvan.

De zorgplicht van de gemeente rond onderwijshuisvesting is aan verandering onderhevig. Sinds 1 januari 2015 is het buitenonderhoud van schoolgebouwen in het basis- en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Het thema duurzaamheid speelt een belangrijke rol in relatie tot onderwijshuisvesting en de rol / verantwoordelijkheid daarin van de gemeente.

Dit IHP is opgebouwd volgens de volgende indeling.

- Wettelijk Kader en relevant beleid
- Visie en doelstelling
- Beleidsuitwerking en maatregelen

Het Integraal Huisvestingsplan bestaat uit 6 hoofdstukken. Hoofdstuk 1 beschrijft de wettelijke kaders. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op beleidsontwikkelingen en hoe de gemeente hiermee omgaat. In hoofdstuk 3 en 4 vindt de verdere beleidsuitwerking plaats door per school in te gaan op de toekomstplannen. In hoofdstuk 5 wordt een overzicht gegeven van de financiële consequenties en tot slot worden in Hoofdstuk 6 de aandachtspunten voor de komende jaren geschetst.

1. Wettelijke taken gemeente

De gemeente heeft op grond van artikel 91 WPO en artikel 76b WVO een zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van de scholen die zich op het grondgebied van de gemeente bevinden. Het gaat hierbij om scholen van het basis-, voortgezet en het speciaal onderwijs. De gemeente moet er zorg voor dragen dat de scholen kunnen beschikken over voldoende capaciteit in relatie tot het leerlingenaantal. De voorzieningen moeten 'adequaat' zijn, oftewel ze moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. De lokale basis voor deze regelgeving is de Verordening Voorzieningen Onderwijs gemeente Teylingen 2015 (hierna: de Verordening).

1.1 Wettelijke zorgplicht gemeente: huisvesting

Onder de voorzieningen in de huisvesting (zoals beschreven in genoemde Verordening) vallen de volgende onderwerpen:

1. Nieuwbouw, verplaatsing, terreinen;
2. Eerste aanschaf van onderwijsleerpakketten en meubilair;
3. Uitbreiding van de onder 1 en 2 genoemde voorzieningen;
4. Medegebruik van een ruimte die geschikt is voor het onderwijs;
5. Herstel van constructiefouten in het gebouw (inclusief het noodzakelijk verwijderen van asbest), alsmede herstel en vervanging in verband met schade aan het gebouw, onderwijsleerpakket en meubilair in geval van bijzondere omstandigheden (zoals brand, inbraak of vandalisme).

1.2 Wettelijke zorgplicht gemeente: overige zaken

Het eigendom van schoolgebouwen is geregeld in de onderwijswetgeving (WPO en WVO). Uitgangspunt is dat het schoolbestuur juridisch eigenaar is van het schoolgebouw op grond van artikel 103 WPO, danwel artikel 76n WVO, en de gemeente heeft het economisch claimrecht op grond van artikel 110 WPO, dan wel artikel 76u WVO.

Het juridisch eigendom houdt in dat het schoolbestuur eigenaar is van het terrein en de opstallen voor zolang het schoolgebouw de functie van school heeft. Schoolgebouw en terrein zijn dan ook overgedragen aan het schoolbestuur. Zodra de onderwijsfunctie komt te vervallen, komen opstellen en terrein weer terug bij de gemeente. Dat is het economisch claimrecht. De achterliggende gedachte van deze constructie is dat de gemeente de realisatie van schoolgebouwen financiert. Bij terug levering van het schoolgebouw en terrein worden afspraken gemaakt over de staat waarin het terug geleverd dient te worden. De gewenste staat van terug levering van het schoolgebouw is sterk afhankelijk van de herbestemming van het schoolgebouw en terrein. Indien het schoolgebouw en terrein een nieuwe herbestemming krijgt voor een andere school dan worden er andere eisen gesteld aan de staat van teruglevering dan wanneer het schoolgebouw gesloopt zal worden of een andere bestemming (bijv. een woonbestemming).

Het economisch eigendom van de gemeente beperkt het juridisch eigendom van het schoolbestuur in die zin dat het schoolbestuur het gebouw niet mag vervreemden, of, zonder toestemming van de gemeente, het gebouw mag bezwaren met een zakelijk recht.

Het is verder gebruikelijk dat de (toekomstig) juridisch eigenaar van het schoolgebouw ook optreedt als bouwheer bij nieuwbouw of uitbreiding. De gemeente neemt als financier in de regel wel deel aan het projectteam en of stuurgroep. Het schoolbestuur kan op haar verzoek afzien van het bouwheerschap, maar dient hier wel overeenstemming over te bereiken met de gemeente. Het bouwheerschap komt dan bij de gemeente te liggen. Na oplevering van het gebouw wordt het juridisch eigendom aan het schoolbestuur overgedragen.

Voor het in stand houden van het schoolgebouw en de zorg voor de veiligheid van de leerlingen, leerkrachten en ouders is de juridisch eigenaar verantwoordelijk. Deze verantwoordelijkheid staat los van de vraag wie verantwoordelijk is voor het bekostigen van een voorziening.

Bovenstaande rolverdeling leidt tot de volgende aanvullende taken voor de gemeente op het gebied van onderwijshuisvesting:

1. De gemeente verzekert gebouw en inboedel en draagt de daarbij horende premie;
2. De gemeente is verantwoordelijk voor betaling van de OZB voor zowel het eigenaars- als gebruikersdeel;
3. De gemeente is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van voldoende accommodaties ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

1.3 Wijzigingen sinds 1 januari 2015

Als gevolg van een wetswijziging is met ingang van 1 januari 2015 het volledige budget voor buitenonderhoud en aanpassing van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Met deze overheveling zijn schoolbesturen verantwoordelijk geworden voor het gehele onderhoud van de schoolgebouwen, met uitzondering van constructiefouten (waaronder in sommige gevallen verwijdering van asbest valt).

Doordat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn geworden voor het binnen- en buitenonderhoud, krijgen ze meer ruimte voor eigen keuzes en planning van het onderhoud van hun gebouwen, maar gemeente en schoolbesturen blijven op elkaar aangewezen. De verordening verschaft meer duidelijkheid over de nieuwe onderlinge verhoudingen. De verordening en de overheveling buitenonderhoud heeft de gemeente Teylingen opgepakt samen met de gemeenten Hillegom, Lisse, Katwijk, Noordwijk en Noordwijkerhout. Daarbij is zoveel mogelijk de rijksregeling gevolgd. Dit behelste een 'koude overdracht': overdracht van de taken zonder dat de gemeente hiervoor aanvullende middelen beschikbaar stelt. Het Rijk heeft gezorgd voor een overgangsregeling voor kleine schoolbesturen en voor scholen met oude gebouwen, maar de gemeente staat hier dus buiten. Gemeente Teylingen heeft altijd meerjaren onderhoudsplannen voor de scholen opgesteld en heeft onderhoudsaanvragen nooit afgekeurd. De overheveling kon daarom zonder problemen plaatsvinden.

2 Ontwikkelingen en de vertaling daarvan naar Teylingen

De Verordening is het juridisch kader hoe om te gaan met onderwijshuisvesting in de gemeente. Daarnaast is er de mogelijkheid als gemeente lokaal (aanvullend) beleid te voeren. Tot slot is er een aantal open einden binnen de huidige regels waarbij het zelfs noodzakelijk is gemeentelijk lokaal aanvullend beleid te voeren. In dit hoofdstuk worden diverse actuele ontwikkelingen benoemd. Er wordt bovendien een vertaling gemaakt naar de lokale situatie in Teylingen.

2.1 Spreiding locaties basisonderwijs Voorhout, Sassenheim en Warmond

Voorhout

In de kern Voorhout zijn vijf basisscholen op negen locaties gehuisvest. In de periode 2011 – 2017 is het leerlingenaantal met 23,7% afgenomen. En hebben daarnaast verschuivingen plaatsgevonden tussen de verschillende scholen, locaties en schoolbesturen.

Uit de leerlingenprognoses blijkt dat voor de jaren 2018 tot en met 2027 een lichte groei van het aantal leerlingen te verwachten is in Voorhout, een toename van 7,5%.

Op basis van de verwachte leerlingenontwikkeling blijft in Voorhout sprake van een ruimteoverschot. Dit ruimteoverschot speelt voornamelijk in Voorhout-Oost. De situatie verschilt echter per school. Met name op de basisscholen Andreasschool, Emmaus en De Achtbaan-Distelweg ontstaat er een normatief ruimtetekort. Wanneer dit ruimtetekort gedurende minstens vier jaar, maar korter dan vijftien jaar wordt verwacht is er recht op een uitbreiding met een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening (bijvoorbeeld een noodlokaal). Toont de prognose aan dat dit ruimtetekort voor meer dan vijftien jaar kan worden verwacht, dan bestaat recht op een permanente uitbreiding.

Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat de eventuele toestroom van leerlingen uit de nog te bouwen woningen in Nieuw Boekhorst nog niet zijn meegerekend.

Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek (OBODB) verzorgt in Voorhout onderwijs op drie basisscholen (waarvan twee dislocaties). Het gaat om basisscholen de Achtbaan, locatie Distelweg, Beukenrode en het Cluster. De leerlingendaling in de afgelopen jaren heeft voor het schoolbestuur geleid tot het sluiten van een vierde locatie. Door deze sluiting is geen sprake meer van een groot ruimteoverschot. Met het oog op stabilisatie van het aantal leerlingen voorziet het bestuur geen problemen meer op dit gebied en behoudt OBODB de flexibiliteit om bij een ruimtetekort in één van haar schoolgebouwen leerlingen te verwijzen naar een van de andere twee locaties. Hoewel OBODB het in het kader van de bekostiging als ongunstig acht dat er sprake is van meerdere locaties, is de instandhouding van de drie huidige locaties van De Achtbaan wenselijk vanwege de spreiding over Voorhout.

Stichting Sophia Scholen heeft in Voorhout vijf scholen, op vier locaties. Dit zijn Basisscholen de Regenboog, Antonius, Andreas en Emmaus. Het schoolbestuur zal de komende periode verder onderzoeken of het aanbod in Voorhout in balans is met de vraag in het licht van leerlingenprognoses voor de komende jaren en op basis van de spreiding van de locaties. Voor de Andreasschool ervaart het schoolbestuur druk vanwege een toegenomen aantal leerlingen. Hier is behoefte aan extra lokalen. Op de Emmaus is ook sprake van ruimtetekort, maar daar is een inpandige oplossing gevonden.

Uit de analyse van het spreidingsplan komt naar voren dat er bij het Clustergebouw sprake is van een formeel ruimteoverschot. De schoolbesturen ervaren dit echter niet. Dit heeft te maken met functionele keuzes die gemaakt zijn in het ontwerp van het gebouw met betrekking tot de indeling van de ruimten per school en onderling tussen de scholen. De twee schoolbesturen zijn in overleg met elkaar over de huidige gebouwindeling en laten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om over te gaan tot een herverdeling en/of herindeling van de ruimten.

De gemeente ziet vanwege het aantal dislocaties in Voorhout bij voorkeur een herschikking van de verschillende dislocaties om te komen tot sterkere (uni)locaties. De gemeente ziet mogelijkheden voor het versterken van de voorzieningen door middel van een uitruil van schoolgebouwen. Daarnaast is de staat van de schoolgebouwen en de spreiding van het aantal locaties over Voorhout ook een punt van aandacht waar de gemeente naar wil kijken, met het ook op de ontwikkelingen in Hooghkamer en toekomstige ontwikkelingen in Nieuw Boekhorst.

Op basis van de huidige situatie zien de schoolbesturen en de gemeente op dit moment echter geen aanleiding om over te gaan tot maatregelen om tot een andere spreiding van de schoolgebouwen te komen. Er zijn nog teveel ontwikkelingen waarvan de uitkomsten onzeker zijn.

In het spreidingsplan Voorhout is nog geen rekening gehouden met de toekomstige nieuwbouw ontwikkelingen van Nieuw Boekhorst. Op basis van deze nieuw ontwikkelingen (extra woningen / toename van het aantal inwoners) is het advies om in het kader van duurzame gebiedsontwikkeling rekening te houden met ruimte ten behoeve van maatschappelijk voorzieningen (onderwijs, sport, welzijn en recreatie).

Basisschool	Locatie	Hoofdlocatie/dislocatie
De Achtbaan	Distelweg	Hoofdlocatie
De Achtbaan	Beukenrode	Dislocatie
De Achtbaan	Het Cluster	Dislocatie
De Regenboog	Distelweg	Hoofdlocatie
De Regenboog	Het Cluster	Dislocatie
Antonius	Het Cluster	Hoofdlocatie
Emmaus	Bonekruidstraat	Hoofdlocatie
Andreas	Rembrandtlaan	Hoofdlocatie

Sassenheim

In Sassenheim staan 6 basisscholen met in totaal 7 locaties. Stichting OBODB heeft één basisschool in Sassenheim op twee locaties; het Bolwerk. Sophia Scholen heeft vijf basisscholen in Sassenheim: De Startbaan, De Kinderburg, De Rank, De Overplaats en De Springplank.

Het aantal leerlingen in Sassenheim is de afgelopen jaren afgenomen met 12%. Wel hebben er de afgelopen jaren wat verschuivingen plaatsgevonden. In 2016 is de dislocatie van De Rank aan de Diligence gesloten en is de school verder gegaan op de hoofdlocatie aan de Sint Antoniuslaan. OBS Het Bolwerk is de afgelopen jaren gegroeid en paste niet meer in het gebouw aan de Menneweg. Uitbreiding aan de Menneweg was niet mogelijk en om die reden is het gebouw aan de Diligence voor een aantal schooljaren aan het schoolbestuur beschikbaar gesteld om de groei van Het Bolwerk op te vangen.

In de periode 2018 tot en met 2027 wordt in Sassenheim een stabiel aantal leerlingen verwacht. Op basis van de leerlingenprognoses daalt het aantal leerlingen met 0,7%.

In Sassenheim is er sprake van een formeel ruimtetekort. Het tekort tekent zich met name af op Het Bolwerk en De Kinderburg. Dit tekort wordt opgevangen door gebruik te maken van een aantal noodlokalen en een dislocatie.

De afgelopen jaren was de groei van het aantal leerlingen op Het Bolwerk groter dan verwacht en ook voor de komende jaren verwacht OBODB geen krimp. Het schoolbestuur zoekt naar een permanente huisvestingsoplossing, bij voorkeur op een centraal in Sassenheim gelegen unilocatie. Wanneer dit niet haalbaar is, gaat de voorkeur van het schoolbestuur uit naar een centraal gelegen (hoofd)locatie en een locatie in kwadrant west.

Sophia Scholen wil in alle kwadranten in Sassenheim onderwijs aan kunnen bieden. Het schoolbestuur is voornemens om de scholen De Kinderburg en De Rank onder te brengen in één schoolgebouw en bij voorkeur te laten huisvesten op de huidige locatie van De Kinderburg.

Besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden. In kwadrant west bevinden zich momenteel twee basisscholen: De Startbaan en de dislocatie van Het Bolwerk. De Startbaan kende de afgelopen jaren een teruglopend leerlingenaantal. Het schoolbestuur vraagt zich af of er wel plek is voor twee scholen in het kwadrant west.

De gemeente ziet bij voorkeur een goede spreiding van het basisonderwijs in Sassenheim volgens de verdeling in kwadranten. De huisvesting van De Kinderburg en De Rank op de locatie van De Kinderburg past in dit beeld. Daarnaast wil de gemeente zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de bestaande onderwijscapaciteit in Sassenheim. De gemeente ziet de vestiging van Het Bolwerk op de locatie Diligence echt als tijdelijke oplossing. Een permanente en ruimtelijke oplossing voor Het Bolwerk zal elders moeten plaatsvinden. De gemeente ziet bij voorkeur een integrale aanpak middels het uitwerken van een zogenaamd carrousel. Het carrousel betreft een stappenplan van volgtijdelijke acties waardoor er een verschuiving van scholen plaats kan vinden.

Toelichting stappenplan:

1. Inpassingsstudie naar mogelijkheden nieuwbouw De Kinderburg en De Rank op de locatie van De Kinderburg.
2. Op basis van de resultaten van de inpassingsstudie en de keuze die vervolgens gemaakt wordt tijdelijke huisvesting realiseren voor De Kinderburg.
3. Realiseren van nieuwbouw van De Kinderburg en mogelijk De Rank op de locatie van De Kinderburg.
4. Verlengen van de overeenkomst met Het Bolwerk betreffende het gebruik van de dislocatie Diligence.
5. Onderzoeken of en welke locatie in het centrum van Sassenheim geschikt is om alle leerlingen van Het Bolwerk in te huisvesten, conform de wens van het schoolbestuur om in relatie tot een optimale spreiding een unilocatie te realiseren voor Het Bolwerk in het centrum van Sassenheim.
6. Uiteindelijk op basis van de resultaten van bovenstaande onderzoeken en realisatie van nieuwbouw/verbouw van onderwijslocaties keuzes maken over de herbestemming van de leegkomende schoolgebouwen.

Voor een verdere toelichting en uitwerking van het stappenplan, zie bijlage: spreidingsplan Sassenheim¹.

Basisschool	Locatie	Hoofdlocatie/Dislocatie
Het Bolwerk	Menneweg	Hoofdlocatie
Het Bolwerk	Diligence	Dislocatie
De Startbaan	Smirnoffstraat	Hoofdlocatie
De Kinderburg	Knorrenburgerlaan	Hoofdlocatie
De Rank	Antoniuslaan	Hoofdlocatie
De Overplaats	Willibrorduslaan	Hoofdlocatie
De Springplank	Kagerplein	Hoofdlocatie

Warmond

Sinds 1 augustus 2017 is er nog één school in Warmond: basisschool De Buitenplaats. De Buitenplaats is een fusieschool van de Waaier en het Landtgoed. De Buitenplaats valt onder Sophia Scholen. De Buitenplaats is gehuisvest in Brede School 't Kloppend Hart, waar ook peuterschool de Woezel en kinderopvang Het Ooievaarsnest gehuisvest zijn. Tevens wordt gebruik gemaakt van de faciliteiten in het Trefpunt en de bibliotheek.

Aangezien er één school in Warmond is, is er geen spreidingsplan opgesteld voor Warmond.

¹ Het spreidingsplan Sassenheim is opgesteld eind 2017/begin 2018. Tijdsplan stappenplan is vanwege o.a. participatietraject gewijzigd.

2.2 BVO schoolgebouwen

Het aantal vierkante meters BVO (bruto vloeroppervlakte) van een schoolgebouw is de basis voor het toepassen van de Verordening. In 2017 is van alle schoolgebouwen het BVO volgens de normen opgemeten. De manier om op een juiste en onafhankelijke manier het BVO van een gebouw vast te stellen, is via de NEN 2580 norm. De bruto vloeroppervlakte wordt dan bepaald aan de hand van het meten van de plattegronden. Vervolgens wordt de maatvoering op deze plattegronden ter plaatse gecontroleerd of ingemeten. Bij het inmeten moet bovendien rekening gehouden worden met incurante vierkante meters (bijvoorbeeld onder schuine daken) en mogelijk ook met de mate van flexibiliteit van het gebouw.

De resultaten van de metingen zijn besproken met de schoolbesturen in het kader van het spreidingsplan en de schoolbesturen hebben daarbij de resultaten van de metingen geaccordeerd zodat dit het uitgangspunt wordt van het aantal vierkante meters BVO vanaf 2017.

Uit de resultaten van de metingen blijkt dat er over het algemeen voldoende BVO beschikbaar is in Teylingen, maar dat er onvoldoende effectieve lesruimten beschikbaar zijn. De verhouding BVO ten opzichte van het aantal leerlingen is niet in balans. In het verleden zijn er bepaalde keuzes gemaakt, o.a. het realiseren van brede gangen, grotere leslokalen dan de norm, waardoor scholen nu een kort hebben aan lesruimten. Een voorbeeld is het Clustergebouw in Voorhout. Het clustergebouw beschikt op basis van het aantal leerlingen over voldoende BVO, maar vanwege de indeling van de verschillende scholen is er onvoldoende lesruimte beschikbaar.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de schoolgebouwen, er wordt op dit moment in opdracht van de schoolbesturen onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het clustergebouw anders in te richten.

2.3 Renovatieregeling

De gemeenteraad heeft in december 2014 een renovatieregeling vastgesteld voor de renovatie van schoolgebouwen. Aanleiding was dat in de wet niets is geregeld op het gebied van renovatie van schoolgebouwen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding en het schoolbestuur is verantwoordelijk voor het onderhoud. In die zin valt renovatie onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Aan de andere kant stel een grote renovatie nieuwbouw uit en heeft de gemeente daar voordeel van.

Het Rijk laat het aan gemeenten en schoolbesturen over om hier afspraken over te maken. Omdat dit in sommige gemeenten ertoe leidde dat gemeente en schoolbestuur tegenover elkaar kwamen te staan, hebben de VNG, PO-Raad en VO-raad een wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting aan het ministerie van Onderwijs overhandigd in mei 2018. Daarin wordt onder meer voorgesteld dat renovatie die de levensduur van een gebouw verlengt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente komt te vallen. In Teylingen is dit in de renovatieregeling van 2014 als zodanig geregeld. Gezien deze landelijke ontwikkelingen ligt het voor de hand de renovatieregeling in stand te houden.

In Teylingen hebben twee scholen gebruik gemaakt van deze renovatieregeling: Basisschool de Springplank in Sassenheim en De Achtbaan Beukenrode in Voorhout. De levensduur van beide scholen is verlengd met minimaal 25 jaar en de scholen voldoen aan het programma van eisen Frisse Scholen.

2.4 Duurzaamheid

Uitgangspunt is dat de normvergoeding zoals die is opgenomen in de Verordening voldoende zou moeten zijn om een 'sobere doch doelmatige' huisvesting te realiseren. Echter, de eisen die je aan een schoolgebouw dient te stellen op het gebied van o.a. binnenmilieu en duurzaamheid worden

telkens hoger. Ook wet- en regelgeving conform het bouwbesluit wijzigt regelmatig. Nu bovendien de bouwsector weer is aangetrokken, wordt het steeds lastiger binnen het normbudget een schoolgebouw te realiseren dat voldoet aan alle wensen en eisen van deze tijd.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Teylingen bij onderwijshuisvestingsvraagstukken het informele uitgangspunt gehanteerd dat de normvergoeding voor de bouwkosten met 15% wordt verhoogd ten behoeve van duurzaamheid. Deze verhoging is toegepast bij de Andreasschool (nul op de meterschool) en het Kloppend Hart in Warmond. Duurzaamheid zit ook in enige mate verwerkt in de renovatieregeling bij de verordening onderwijshuisvesting. Deze regeling stelt namelijk dat bij renovatie het energielabel van het schoolgebouw minimaal twee niveaus omhoog gaat. Dit is toegepast bij de renovatie van de Springplank en de Achtbaan Beukenrode.

Tot op heden werd niet vooraf vastgesteld aan welke eisen duurzaamheidsmaatregelen precies moesten voldoen. Wel is achteraf vastgesteld dat het budget is besteed aan duurzaamheid, zoals het aanbrengen van zonnepanelen of een warmte koude opslag bij zowel de Andreasschool als het Kloppend Hart. Met ingang van dit IHP willen we dat in overleg met de schoolbesturen per project gekeken wordt naar het ambitieniveau betreffende duurzaamheid, toetsend aan de duurzaamheidsambitie van de gemeente. Na vaststelling van de duurzaamheidsambitie en de specifieke duurzaamheidsmaatregelen wordt door de gemeente een krediet beschikbaar gesteld en worden afspraken gemaakt tussen de gemeente en het schoolbestuur over de (gedeeltelijke) verrekening van deze investering. Deze afspraken maken onderdeel uit van de overeenkomst die altijd wordt gesloten tussen gemeente en schoolbestuur bij renovatie, uitbreiding of nieuwbouw.

2.5 Kwaliteitsniveau schoolgebouwen

Op dit moment is het vaststellen van het budget voor nieuwbouw, uitbreiding of renovatie van scholen voornamelijk norm- en kostengedreven. Het budget is voldoende om een sober en doelmatig gebouw neer te zetten. Het is echter wenselijk om samen met de schoolbesturen te verkennen welk kwaliteitsniveau wij voor onze schoolgebouwen nastreven; welke extra kwaliteit kunnen en willen we toevoegen? Waaraan moet een toekomstbestendig schoolgebouw ten minste voldoen? Welke duurzaamheidseisen stellen we? Welk financieel plaatje past daarbij en zijn gemeente en schoolbesturen in staat hieraan te voldoen? Of moet het gewenste kwaliteitsniveau naar beneden bijgesteld worden om het betaalbaar te houden? Voorgesteld wordt om in de komende periode deze vragen te onderzoeken en te komen tot een kader voor een gewenst kwaliteitsniveau voor schoolgebouwen. Dit is van belang, omdat de wettelijke eisen die de komende jaren gesteld gaan worden aan nieuwbouw (maar ook voor bestaande gebouwen), omhoog zullen gaan. Hierbij kunnen ervaringscijfers en voorbeeldprojecten (renovaties en nieuwbouw) in de regio worden betrokken, maar ook initiatieven als de nieuwbouwkostenconfigurator van HEVO. Bovendien speelt deze vraag op regionaal niveau waardoor we deze vragen op HLT (Hillegom, Lisse, Teylingen) niveau kunnen verkennen met de schoolbesturen. Het kader zal worden voorgelegd aan de gemeenteraad samen met de jaarlijkse notitie over de stand van zaken. Dergelijk kader voor onderwijsgebouwen zal onderdeel uit gaan maken van het nog op te stellen 'Algemeen kader Duurzame Gebiedsontwikkeling'.

2.6 Schoolbesturen

Twee grote schoolbesturen in de Duin- en Bollenstreek, Sophia Scholen en stichting Protestants Christelijk Primair Onderwijs (PCPO) raakten drie jaar geleden in de financiële problemen. Sophia Scholen kreeg de situatie in korte tijd weer onder controle, maar bij Stichting PCPO leidde dit tot sluiting van twee schoolgebouwen in Noordwijkerhout en Sassenheim (dislocatie de Rank / Diligence), ontslag van veertig medewerkers (20 Fte) en stond zelfs het voortbestaan op het spel. Dit heeft ertoe geleid dat uit de twee stichtingen per 1 november 2016 een personele unie is gevormd.

In 2017 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor een fusie tussen de beide stichtingen, waarbij de financiële haalbaarheid van de fusie uitgebreid is onderzocht en getoetst en intensief overleg heeft plaatsgevonden met alle betrokken, waaronder de gemeenten.

In 2017 heeft de gemeenteraad van Teylingen besloten een positief advies te geven op de voorgenomen fusie tussen de twee stichtingen (conform de Wet fusietoets) en hebben ze besloten garant te staan voor een bedrag van maximaal € 247.650 om de fusie tussen de stichtingen te stimuleren.

Op 30 mei 2017 is het besluit genomen tot een fusie van stichting PCPO en de Sophia Stichting per 1 januari 2018. De fusie tussen de twee stichtingen biedt een nieuw perspectief. Inhoudelijk biedt de samenwerking kansen op versterking van de kwaliteit van het onderwijs. Ook het maatschappelijk belang is met deze fusie gediend.

In de Meerjarenbegroting voor 2018-2022 van Sophia Scholen ontstaat meer financiële ruimte voor innovatie. In 2018 is Sophia Scholen gestart met het opstellen van een nieuw koersplan voor de komende jaren en wordt de inhoudelijke ontwikkeling van de scholen verder gestimuleerd en ondersteund.

Formeel heeft de gemeente geen rol in de financiële positie van het bijzonder onderwijs. In de praktijk heeft een eventueel faillissement van een schoolbestuur ook voor de gemeente grote gevolgen: het onderwijs voor deze kinderen moet immers doorgang vinden en de scholen zijn gevestigd in gebouwen waarvan de gemeente het economisch claimrecht bezit. Bovendien kunnen schoolbesturen besluiten locaties samen te voegen of te sluiten. Het is daarom van groot belang dat de schoolbesturen de gemeente actief blijven informeren over hun financiële positie.

Uit het jaarverslag van 2017 van de Sophia Scholen blijkt dat de financiële positie van de nieuwe stichting toegroeit naar het gewenste niveau en er weer ruimte ontstaat om te innoveren en te investeren in het onderwijs.

De fusie is aanleiding geweest voor het opstellen van de spreidingsplannen van onderwijslocaties in Hillegom, Lisse en Teylingen. Het initiatief hiervoor lag bij de schoolbesturen, maar de gemeenten zijn hierin partners geweest o.a. vanwege de verantwoordelijkheid van gemeenten als het gaat om huisvesting van het onderwijs. De spreidingsplannen van Voorhout en Sassenheim vormen, samen met de gegevens van De Buitenplaats in Warmond, de onderleggers van dit IHP.

2.7 Doordecentralisatie

In de onderwijswetten is de mogelijkheid opgenomen om (een deel van) de verantwoordelijkheid voor de onderwijshuisvesting te verleggen naar het schoolbestuur. Dit verleggen wordt aangeduid met de term doordecentralisatie.

De mogelijkheid tot doordecentralisatie is in artikel 111 WPO en artikel 76v WVO vastgelegd:

"De gemeenteraad kan met het bevoegd gezag van een niet door de gemeente in stand gehouden school, onder door de gemeenteraad te stellen voorwaarden, overeenkomen dat de gemeenteraad aan het bevoegd gezag ten behoeve van de door het bevoegd gezag op het grondgebied van die gemeente in stand gehouden school een jaarlijks bedrag voor huisvestingskosten verschafft". De gemeenteraad neemt een besluit in overeenstemming met het bevoegd gezag".

Als gemeenteraad en bevoegd gezag overeenstemming bereiken, zijn de bepalingen uit de wet niet meer van toepassing. Het schoolbestuur neemt taken en verantwoordelijkheden van de gemeente over. In de wet zijn geen bepalingen opgenomen waaraan een doordecentralisatieovereenkomst moet voldoen. Dus over de voorwaarden en de hoogte van de vergoeding kunnen gemeente en schoolbesturen eigen afspraken maken. Het maken van (onderbouwd) onderscheid, is dus toegestaan.

Doordecentraliseren kan op vele verschillende manieren, maar het belangrijkste is dat de te kiezen manier past bij de lokale situatie. Beide partijen, zowel schoolbestuur als gemeente, moeten zich in de resultaten kunnen vinden. Je kunt ervoor kiezen onderscheid te maken tussen basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Je kunt er ook voor kiezen doordecentralisatie regionaal op te pakken. Ook is het mogelijk per schoolbestuur door te decentraliseren of juist een organisatie in het leven te roepen die de doordecentralisatiemiddelen ontvangt.

De middelen voor het voortgezet onderwijs in Teylingen zijn al doorgedecentraliseerd aan de betreffende schoolbesturen (voor de KTS aan Stichting Fioretti Teylingen en voor het RLS aan de Stichting het Rijnlands Lyceum).

Op basis van de lokale situatie heeft het voor zowel de gemeente als de schoolbesturen geen prioriteit om snel te starten met een onderzoek naar de mogelijkheid om over te gaan tot doordecentralisatie in het primair onderwijs. Indien schoolbesturen aangeven het onderwerp doordecentraliseren verder willen verkennen, is de voorkeur om dit te doen in HLT-verband of zelfs in Bollen 5 verband.

2.8 Bewegingsonderwijs

Basisscholen hebben conform de Verordening op basis van het leerlingenaantal recht op een aantal uren bewegingsonderwijs per week. Het behoort tot de zorgplicht van de gemeente dat voor die uren bewegingsonderwijs een voorziening beschikbaar is. De basisscholen in Teylingen maken gebruik van de gemeentelijke binnensportvoorzieningen. De binnensportvoorzieningen worden beheerd en onderhouden door STIWA.

Basisscholen zijn niet verplicht om een minimum aantal uren per week bewegingsonderwijs aan te bieden. De norm voor het bewegingsonderwijs ligt rond de 1,5 uur per week, bij voorkeur verdeeld over twee momenten van 45 minuten. De scholen in Teylingen voldoen aan deze norm. Een aantal scholen biedt echter op één moment in de week bewegingsonderwijs aan, vanwege de afstand tussen de school en de binnensportvoorzieningen. De wens om twee uur per week bewegingsonderwijs te bieden werd in 2014 vastgelegd in het bestuursakkoord, waarin een minimum van twee uur bewegingsonderwijs werd afgesproken en scholen beloofden te streven naar drie uur. Uit onderzoeken is gebleken dat de scholen in de afgelopen jaren niet meer uur bewegingsonderwijs hebben aangeboden. De reden hiervan is dat het niet verplicht is gesteld via het curriculum en niet bekostigd wordt en het aan de school zelf is om te bepalen hoeveel uur bewegingsonderwijs ze willen geven.

Teylingen heeft voldoende voorzieningen om het bewegingsonderwijs te faciliteren, uitgaande van twee lesuren bewegingsonderwijs per groep per school. De afstand tussen de schoolgebouwen en de binnensportvoorzieningen zijn vooral in de kern Sassenheim niet optimaal, waardoor de basisscholen er bewust voor kiezen om slechts 1x per week bewegingsonderwijs aan te bieden. Daarnaast beschikt niet iedere school over een eigen gymleerkracht.

De gemeente heeft in 2018 een behoefteonderzoek uitgevoerd naar de binnensportaccommodaties. Uit dit onderzoek kwam onder andere naar voren dat de spreiding van de binnensportaccommodaties vooral ten behoeve van het bewegingsonderwijs niet optimaal is.

Om te kunnen voorzien in de spreidingsbehoefte van het onderwijs wordt nader onderzocht of er extra gymcapaciteit gerealiseerd kan worden in de nabijheid van een aantal basisscholen in Sassenheim.

Verder wordt in het kader van duurzame gebiedsontwikkeling altijd de vraag gesteld welke maatschappelijke voorzieningen nodig zijn in dat (deel)gebied rekening houdend met de behoefte van de inwoners.

Om het belang van bewegingsonderwijs te stimuleren wordt in de eerste helft van 2019 een plan van aanpak opgesteld in samenwerking met de scholen en de Combibrug om uitvoering te geven aan de nieuwe Brede regeling combinatiefuncties. Mogelijk dat de nieuwe regeling bij kan dragen aan het faciliteren van meer bewegingsonderwijs. Hier is echter de inzet en bereidheid van de basisscholen van groot belang.

2.9 Integrale Kindcentra (IKC) en maatschappelijk gebruik van schoolgebouwen

De gemeente stimuleert al enige tijd het realiseren van brede scholen en integrale kindcentra (IKC). In bestaande schoolgebouwen wordt gestimuleerd dat leegstand (functioneel of volgtijdelijk) wordt ingezet voor sociaal-cultureel gebruik. Bij nieuwbouw geeft de gemeente bovendien de mogelijkheid extra meters te realiseren ten behoeve van kinderdagopvang of buitenschoolse opvang. Een voorbeeld hiervan is het Kloppend Hart in Warmond, waar naast een school ook een peuterspeelzaal, kinderopvang en BSO gehuisvest zijn. De gemeente financiert deze meters dan voor en ontvangt de investering terug doormiddel van verhuur. Ook is het denkbaar dat een CJG, jeugdzorgorganisatie of welzijnswerk hierbij geïntegreerd worden

Sinds enkele jaren is er een trend om kinderopvang, peuterspeelzalen en het basisonderwijs te integreren in kindcentra. De term Integrale Kindcentra (IKC) omvat meer dan slechts gedeelde huisvesting. Kindcentra kennen één pedagogisch-didactische visie, één team en één aansturing. Er wordt gezorgd voor een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen. Dit gaat dus verder dan de brede scholen, waarin het vooral om samenwerking gaat.

Gemeenten kunnen een sturende rol op zich nemen om voorzieningen te integreren in het belang van optimale ontwikkeling van kinderen. Hierbij kan gekeken worden naar diverse gebieden uit het sociaal domein, denk aan huisvesting, onderwijsachterstanden, preventieve jeugdzorg. Gemeenten dienen te zorgen voor een duidelijk beleidskader met een door lokale partners gedragen visie. In 2019 wordt gestart met de ontwikkeling van een gemeentelijke visie op het IKC. In 2020 dient de nota IKC Teylingen te worden vastgesteld in de gemeenteraad.

2.10 Asbest

In 1993 werd het gebruik van asbest verboden. Dit betekent dat in ieder geval in schoolgebouwen die na deze datum zijn gerealiseerd geen asbest aanwezig is. In 2012 heeft de gemeente Teylingen asbestinventarisaties gedaan. In vier scholen is toen asbest aangetroffen. Het gaat om de Emmaus, Kinderburg, Overplaats en Startbaan. Voor zover er sprake was van een risicovolle situatie is daar direct actie ondernomen.

De aanwezigheid van asbest op zich is geen reden om de asbest te verwijderen. De noodzaak tot het verwijderen van asbest doet zich voor op het moment dat de schoolbesturen onderhoudswerkzaamheden uitvoeren of besluiten tot een renovatie van het schoolgebouw. De kosten die te maken hebben met het verwijderen van het asbest komen op dat moment volledig voor rekening van de gemeente, de aanwezigheid van asbest wordt namelijk gezien als een constructiefout. Wil het schoolbestuur het asbest als voorzorgsmaatregel verwijderen, dan komen deze kosten niet voor vergoeding in aanmerking.

2.11 Ontwikkeling leerlingenaantal

Uit de leerlingenprognoses horende bij het spreidingsplan komt naar voren dat het leerlingenaantal in Teylingen redelijk stabiel blijft, met uitzondering van Voorhout. In Voorhout zal het aantal leerlingen stijgen met 7,5%. Hierin is echter de nieuwbouw ontwikkeling Nieuw Boekhorst en een deel van de woningen in Hooghkamer niet meegenomen. De verwachting voor Voorhout is dat het

aantal leerlingen zal stijgen en dat goed gekeken moet worden of de spreiding van de verschillende schoollocatie in Voorhout wel optimaal is. Daarbij zal ook gekeken moeten worden of de toestroom van het aantal leerlingen het rechtvaardigt om een nieuwe school te stichten. De stichtingsnorm voor een nieuwe school is in Teylingen 253 leerlingen. Mogelijk kan ook een oplossing gevonden worden in het verplaatsen van een school naar de nieuw te ontwikkelen wijk.

Op dit moment zijn er voor de besturen en gemeente nog teveel ontwikkelingen gaande waarvan de uitkomsten onzeker zijn. De besturen en gemeente willen de ontwikkelingen dan ook actief blijven volgen, en wanneer hier aanleiding toe is, weer met elkaar in overleg treden over de spreiding van onderwijsvoorzieningen in Voorhout.

2.12 Onderwijs aan anderstaligen (PO en VO)

Onderwijs aan anderstaligen is in regionaal verband geregeld. De taalklassen (PO) zijn sinds 2014 gevestigd in Noordwijkerhout. Deze taalklassen horen bij de Victorschool en vallen daarmee onder het bestuur van Sophia Scholen. De taalklassen bedienen kinderen uit Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen. Wanneer de kinderen doorstromen is afhankelijk van het niveau. De meeste kinderen blijven één jaar op de taalklas en stromen daarna door naar een reguliere basisschool in de buurt.

Sinds oktober 2018 hebben de taalklassen beschikking over vier klaslokalen. Dit maakt het mogelijk uit te breiden naar vier taalklassen indien noodzakelijk. Er mogen daarmee geen wachtlijsten meer ontstaan voor anderstalige kinderen in het PO.

De Internationale Schakelklassen (ISK) zijn sinds 2016 georganiseerd in Bollen6-verband. De ISK biedt onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, die nog maar kort in Nederland wonen en de Nederlandse taal nog niet beheersen. De kinderen blijven maximaal 2 jaar op de ISK. Hierna stromen de leerlingen door naar het regulier VO of MBO onderwijs.

De ISK is gehuisvest in Katwijk aan de Nolenstraat. Dit pand is tot augustus 2019 beschikbaar voor de ISK, op het moment van schrijven wordt gezocht naar een nieuwe huisvesting voor de ISK. De ISK zijn een nevenvestiging van de KTS en vallen daarmee onder het bestuur van Stichting Fioretti Teylingen. Zij hebben naar verwachting de komende jaren 8 tot 10 lokalen nodig. In Bollen6-verband wordt overleg gevoerd over de nieuwe locatie voor de ISK. Op moment van schrijven hebben de gemeenten een locatie in Lisse op het oog.

2.13 Symbioseonderwijs

De gemeente Teylingen heeft geïnvesteerd in extra lokalen voor symbioseonderwijs bij de KTS in Voorhout. Er zijn vier lokalen voor symbiose onderwijs gerealiseerd. Van symbiose is sprake als een leerling is ingeschreven op een (v)so-school en lessen volgt op een andere school. In dit geval gaat het om kinderen met een ondersteuningsvraag op zowel onderwijskundig als sociaal-pedagogisch gebied die de basisondersteuning overstijgt. Betrokkenen twijfelen tussen een plaats in het speciaal of regulier onderwijs. Als de toeleverende en plaatsende school er van overtuigd zijn dat het behalen van een diploma vmbo realistisch en haalbaar is met de mogelijkheden van basisondersteuning in de symbioseklas en er is een toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband VO, dan wordt het kind geplaatst. Dit symbioseonderwijs wordt verzorgd door het Teylingen College, locatie KTS. De doelstelling is leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een kans te bieden op het behalen van een regulier vmbo diploma van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg. Leerlingen uit de Duin- en Bollenstreek hebben altijd voorrang op een plek in de symbioseklas.

2.14 Speciaal Onderwijs

In Teylingen is één school voor speciaal onderwijs (SO). De Burcht, gevestigd in jeugdgevangenis Teylingereind. Alle kinderen die in deze gesloten justitiële inrichting zijn opgenomen krijgen onderwijs op De Burcht. De Burcht is verbonden aan de Aloysius Stichting.

Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor de huisvesting van deze school, maar wij hebben als gemeente niets te zeggen over vestiging, vertrek of uitbreiding van deze school. Het ministerie van Justitie bepaalt het aantal plaatsen op Teylingereind en daarmee op de Burcht.

2.15 Voortgezet Onderwijs

In Teylingen zijn twee scholen voor Voortgezet Onderwijs. Het Rijnlands Lyceum in Sassenheim, voor vwo, tweetalig vwo, havo en mavo en de KTS in Voorhout voor vmbo basis, vmbo kader en technomavo. Beide scholen zijn doorgedecentraliseerd en dus volledig verantwoordelijk voor hun eigen huisvesting inclusief nieuwbouw en uitbreiding.

2.16 Gebruik en verhuur schoolgebouwen

Bij leegstand in een schoolgebouw dat in eigendom is van het schoolbestuur, kan het schoolbestuur overgaan tot het in gebruik geven van lokalen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen verhuur en medegebruik.

Van medegebruik is sprake als het lokaal in gebruik gegeven wordt aan een organisatie met culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Ook kan een lokaal in gebruik gegeven worden aan een andere school. Als hier niet aan voldaan is dan is sprake van verhuur. Voor medegebruik is geen toestemming nodig van het college. Wel dient de in medegebruik gegeven ruimte altijd beschikbaar te zijn voor het huisvesten van een school mocht dit nodig zijn. Het huisvesten van een school gaat vóór medegebruik door een niet-school.

Bij medegebruik wordt geen huurvergoeding in rekening gebracht door de gemeente. Wel kan het schoolbestuur een gebruiksvergoeding vragen, als dekking van de exploitatiekosten.

Voor verhuur is wel toestemming van het college nodig. Het college bekijkt daarbij of de ruimte niet nodig is voor het onderwijs. Het college kan toestemming weigeren als het college van mening is dat de ruimte nodig is voor het huisvesten van een andere school, de ruimte gebruikt gaat worden als woon- of bedrijfsruimte of als het gebruik van de ruimte zich niet verdraagt met het onderwijs aan de in het gebouw gevestigde school.

Als er sprake is van verhuur mag het college een vergoeding vragen voor de investeringslasten. De investeringslasten hebben betrekking op de jaarlijkse lasten die het gevolg zijn van het realiseren van de voorziening. Dit wordt ook wel de kapitaallasten genoemd, bestaande uit rente en afschrijving.

In Teylingen werd tot op heden geen bijdrage in de kapitaallasten gevraagd bij verhuur van schoolgebouwen. Het is echter om meerdere redenen wenselijk om dit wel te gaan doen. Enerzijds vanwege de Wet Markt en Overheid, het achterwege laten van een huurvergoeding aan een commerciële instelling betekent verkapte staatssteun en draagt bij aan oneerlijke concurrentie. Daarnaast is het in strijd met de lijn die de gemeente op wil in relatie tot het accommodatiebeleid en het Toetsingskader Maatschappelijke Activiteiten, het niet rekenen van huur zorgt voor oneerlijke concurrentie in relatie tot de tarieven die worden gerekend in de gemeentelijke maatschappelijke accommodaties.

3 Leerlingenprognose

3.1. Basisonderwijs

In Teylingen zijn 12 basisscholen met in totaal 15 vestigingen. De Achtbaan heeft 3 locaties (Distelweg, Beukenrode en Cluster) en de Regenboog heeft 2 locaties (Distelweg en Cluster). Het Bolwerk heeft 3 groepen op een tweede locatie gehuisvest, maar dit geldt niet als aparte locatie.

In de tabel hieronder is te zien welke scholen er zijn en hoe de scholen over de diverse dorpen zijn verspreid. Ook is aangegeven onder welk schoolbestuur de school valt plus het aantal leerlingen dat op 1 oktober 2017 en 1 oktober 2018 daadwerkelijk op school zat. Tot slot wordt een prognose gegeven van het aantal leerlingen in 2022, 2027 en 2032.

Sassenheim		Prognose				
School	Schoolbestuur	1-10-2017	1-10-2018	2022	2027	2032
Het Bolwerk	OBODB	230	253	245	248	252
De Rank	Sophia	175	129	145	147	149
De Startbaan	Sophia	176	180	171	172	175
De Overplaats	Sophia	232	252	215	216	220
De Kinderburg	Sophia	245	254	251	253	257
De Springplank	Sophia	257	240	222	224	227
Totaal Sassenheim		1.315	1.308	1.249	1.260	1.280
						- 2,1%
Voorhout		Prognose				
School	Schoolbestuur	1-10-2017	1-10-2018	2022	2027	2032
De Achtbaan	OBODB	592	586	591	597	595
De Regenboog	Sophia	283	234	252	255	254
Andreas	Sophia	241	249	299	301	301
Emmaus	Sophia	151	186	195	195	196
Antonius	Sophia	146	131	133	135	135
Totaal Voorhout		1.432	1.386	1.470	1.483	1.481
						+ 6,4%
Warmond		Prognose				
School	Schoolbestuur	1-10-2017	1-10-2018	2022	2027	2032
De Buitenplaats	Sophia	287	278	276	263	261
Totaal Warmond		287	278	276	263	261
						- 6,1 %
Totaal Teylingen		3034	2.972	2995	3006	3022

Conclusies:

- Op de korte termijn daalt het leerlingenaantal maar op de langere termijn is de verwachting dat het leerlingenaantal weer terug is op het huidige aantal, over heel Teylingen gezien.
- In Voorhout wordt op de lange termijn groei verwacht.
- In Sassenheim en Warmond wordt op de lange termijn een kleine krimp verwacht.
- De opheffingsnorm voor Teylingen is 152 leerlingen, basisschool de Rank en de Antonius komen en blijven op termijn daar onder.

Deze conclusies worden meegenomen in hoofdstuk 4 bij de bepaling van de toekomst van de schoolgebouwen (renovatie, nieuwbouw, uitbreiding of inkrimping).

3.2. Voortgezet onderwijs

In Teylingen zijn twee scholen voor voortgezet onderwijs, de KTS en het RLS. De KTS is een school voor VMBO en het RLS biedt Mavo, Havo en VWO.

Voortgezet onderwijs						
School	Schoolbestuur	1-10-2017	1-10-2018	2020	2021	2022
KTS	Teylingen College/Fioretti	873	834	842	810	800
Rijnlands Lyceum Sassenheim	Stichting het Rijnlands Lyceum	1.499	1.524	1.463	1.454	1.393

Conclusie:

- Het leerlingenaantal daalt langzaam, door een lager leerlingenaantal in de regio.
- Krimp of groei van een school voor Voortgezet Onderwijs is afhankelijk van de dynamiek van het onderwijs in de regio.

3.3. Voorzieningen bewegingsonderwijs

In Teylingen worden de volgende voorzieningen voor het basisonderwijs gebruikt:

- Sporthal De Wasbeek
- Sporthal de Korf
- Rijnlandszaal de Wasbeek
- De Schans
- Sporthal de Tulp
- Het Cluster
- Sporthal de Geest

Voor de basisscholen zijn er op dit moment voldoende voorzieningen beschikbaar. De spreiding van de voorzieningen is echter punt van aandacht voor de komende jaren.

4 De gevolgen van de prognose voor de onderwijsvoorzieningen in Teylingen

4.1. Basisonderwijs

In onderstaande tabel staan de scholen gesorteerd naar bouwjaar. Tussen haakjes staat er achter in welk jaar de scholen zijn uitgebreid of aangepast.

School	Bouwjaar	25 jaar oud	40 jaar oud
De Springplank	1971 (2015)	2041	2056
De Achtbaan, Beukenrode	1974 (1995) (2017)	2042	2057
De Kinderburg	1980	-	2020
De Overplaats	1984 (2010)	2035	2050
De Startbaan	1988	-	2028
Emmaus	1988	-	2028
De Achtbaan, Distelweg	1989	-	2029
De Regenboog, Distelweg	1989	-	2029
Het Bolwerk	1997	2022	2037
De Rank	2000	2025	2040
De Achtbaan, Cluster	2000	2025	2040
De Regenboog, Cluster	2000	2025	2040
Antonius	2000	2025	2040
Andreas	2015	2040	2055
De Buitenplaats	2016	2041	2056

In onderstaande tabellen staat per school per dorp wat de capaciteit is en wat de benodigde capaciteit is in de toekomst. Onder iedere tabel staat per school benoemd wat de ideeën voor de toekomst voor deze locatie zijn. Voor ieder genoemd investeringsbedrag geldt dat dit een inschatting is op basis van huidig en toekomstig leerlingenaantal en een ingeschatte indexatie. Een definitief krediet moet in overleg met het schoolbestuur en op basis van de verordening onderwijshuisvesting, dit IHP en een mogelijk op te stellen normenkader bepaald worden.

Sassenheim

School	Aanwezige capaciteit	Benodigde capaciteit			
	Lokalen/m² BVO	2018	2022	2027	2032
Het Bolwerk	8/1.069	10/1.387	10/1.427	11/1.452	11/1.485
De Rank	8/1.324*	6/1.002	6/936	6/946	6/956
De Startbaan	8/1.311*	8/1.065	7/1.055	7/1.070	7/1.115
De Overplaats	10/1.449	10/1.312	9/1.276	9/1.292	9/1.356
De Kinderburg	10/1.340	11/1.477	11/1.458	11/1.478	11/1.518
De Springplank	11/1.597*	10/1.394	9/1.318	9/1.333	10/1.355

**incl. noodlokalen en/of kinderopvang*

Sassenheim Noord

De Rank

De Rank is gevestigd in een gebouw uit 2002 en heeft een permanente capaciteit van 8 lokalen, verdeeld over 1.132 m² bvo. In het pand is ook een BSO/KDV met een capaciteit van 118 m² bvo. Op het terrein staat ook nog een noodlokaal van 69m² bvo. De behoefte is op dit moment 6 lokalen en dat zal in de toekomst naar verwachting zo blijven. Dit maakt dat er een formele leegstand is van 187 m² bvo. Het noodlokaal is niet meer nodig. Onderzocht wordt of het mogelijk is de Kinderburg en de Rank te huisvesten op de plaats waar de Kinderburg nu staat, zodat het gebouw van de Rank aan de Antoniuslaan vrijgespeeld wordt.

De Overplaats

De Overplaats is gevestigd in een gebouw uit 1984 dat in 2010 volledig is gerenoveerd. De Overplaats heeft 10 lokalen verdeeld over 1.449m² en ruimte voor BSO van 44 m². Dit betekent dat de Overplaats te maken heeft met een overschot van één lokaal of 157 m² bvo in 2027. Aangezien de overcapaciteit zeer beperkt is, is het niet nodig hier actie op te ondernemen.

Sassenheim Centrum/Oost

Het Bolwerk

Het Bolwerk is gehuisvest in een gebouw van 1997 met een permanente capaciteit van 8 lokalen. Er is sprake van een tekort van 2 lokalen, wat oploopt naar een tekort van 3 lokalen. Tot en met het schooljaar 2018/2019 maakt Het Bolwerk gebruik van het gebouw aan de Diligence. Na 2018/2019 is er nog steeds sprake van een tekort. De afgelopen jaren was de groei van het aantal leerlingen op Het Bolwerk groter dan verwacht. Het schoolbestuur heeft een voorkeur uitgesproken voor huisvesting in een centraal gelegen unilocatie. Wanneer het pand aan de Antoniuslaan vrijgespeeld wordt, komt deze locatie in aanmerking als unilocatie voor het Bolwerk. Onderzocht moet worden of het mogelijk is het pand aan de Antoniuslaan uit te breiden naar de benodigde 1.450 m² bvo.

De Springplank

De Springplank is gehuisvest in een gebouw van 1971 dat in 2015 volledig is gerenoveerd. Het gebouw heeft 11 lokalen, verdeeld over 1.520 m² bvo. Op termijn zijn 9 a 10 lokalen nodig, dit betekent dat er 1 á 2 lokalen overcapaciteit ontstaat, tot een leegstand van 134 m² bvo in 2027. Aangezien de overcapaciteit beperkt is, is het niet nodig hier actie op te ondernemen.

Sassenheim West

De Startbaan

De Startbaan is gevestigd in een gebouw uit 1988 en heeft 8 permanente lokalen en 2 noodlokalen. Er is sprake van een overschot van 3 lokalen. De startbaan is in 2028 40 jaar oud en dan aan de beurt voor nieuwbouw. In overleg met het schoolbestuur moet bepaald worden wat het beste moment voor nieuwbouw is en op welke manier de capaciteit in overeenstemming met de werkelijke ruimtebehoefte gebracht kan worden. Ook dient door middel van een locatieonderzoek onderzocht te worden of de huidige locatie of de locatie aan de Diligence zich het beste leent voor nieuwbouw van de school.

Sassenheim Zuid

De Kinderburg

De Kinderburg is gehuisvest in een gebouw uit 1980. Het gebouw heeft 10 lokalen verdeeld over 1.340 m² bvo en stevent af op een structureel ruimte tekort. Op 28 juni 2018 heeft de gemeenteraad besloten een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om te onderzoeken of nieuwbouw van basisschool de Kinderburg en basisschool De Rank past op de locatie van De Kinderburg. Indien dit locatieonderzoek een positief resultaat oplevert dient tijdelijke huisvesting voor de Kinderburg gerealiseerd worden.

Voorhout

School	Aanwezige capaciteit	Benodigde capaciteit			
	Lokalen/m ² BVO	2018	2022	2027	2032
De Achtbaan, Beukenrode	8/1.047	6/689	6/677	6/692	6/692
De Achtbaan, Distelweg	9/1.060	8/1.157	8/1.140	8/1.161	8/1.161
De Achtbaan, Cluster	11/1.383*	11/1.361	11/1.336	11/1.366	11/1.366
De Regenboog, Distelweg	9/1.159	5/743	5/712	5/727	5/727
De Regenboog, Cluster	6/1.031*	7/790	6/745	6/766	6/766
Andreas	10/1.563	12/1.603	13/1.694	13/1.724	13/1.724
Emmaus	8/1.087	8/1.075	8/1.171	8/1.191	8/1.191
Antonius	6/1.144*	6/899	6/869	6/884	6/884

* Incl. gebruik van wissellokalen

De Achtbaan Distelweg

De Achtbaan heeft in Voorhout drie locaties. De Distelweg is de hoofdlocatie. Het pand aan de Distelweg stamt uit 1989 en heeft 9 lokalen verdeeld over 1.159 m² bvo. De Achtbaan heeft op locatie Distelweg een klein tekort.

De Achtbaan Beukenrode

De Achtbaan Beukenrode is een dislocatie van de Achtbaan Distelweg. Het pand aan de Beukenrode stamt oorspronkelijk uit 1974 en is deel herbouwd in 1995 na een grote brand. De gehele school is in de zomer van 2017 gerenoveerd en voldoet daarmee aan de eisen voor frisse scholen. De Achtbaan Beukenrode heeft 8 lokalen verdeeld over 912 m². Het leerlingen aantal op de Achtbaan-Beukenrode blijft naar verwachting stabiel. Er is hier sprake van een ruimteoverschot van 350m² bvo. Het schoolbestuur zet dit overschot in door bij ruimtetekort in één van haar gebouwen leerlingen te verwijzen naar Achtbaan Beukenrode.

De Regenboog Distelweg

Basisschool de Regenboog heeft twee locaties in Voorhout. De Distelweg is de hoofdlocatie. Het pand stamt uit 1989 en heeft 9 lokalen verdeeld over 1.159 m² bvo. Volgens de prognoses zijn in 2027 5 lokalen met 727 m² nodig. De Regenboog heeft dus een fors overschot op locatie Distelweg, echter eventuele toestroom van leerlingen uit de nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst is nog niet meegerekend hierin. Het pand van de Regenboog Distelweg komt in 2029 in aanmerking voor vervanging. Het is van belang dat tegen die tijd wordt bekeken hoeveel ruimte nodig is en hoe nieuwbouw of renovatie het beste vorm gegeven kan worden.

Het Cluster – Antonius, Regenboog en Achtbaan

In Het Cluster zijn drie scholen gehuisvest.

Regenboog

De Regenboog locatie Cluster is een dislocatie van De Regenboog Distelweg. De Regenboog maakt gebruik van 1.031 m² in het Cluster. Het overschot in het Cluster bedraagt circa 270 m² bvo. De Regenboog maakt geen gebruik van de wissellokalen.

Achtbaan

De Achtbaan locatie Cluster is een dislocatie van de Achtbaan Distelweg. De Achtbaan maakt gebruik van 1.383 m² in het Cluster. Hieronder vallen 5 van de 6 wissellokalen.

Antonius

De Antonius maakt gebruik van 1.144 m² in het Cluster. Daarbij is op dit moment sprake van een ruimteoverschot van 280 m² bvo. De verwachting is dat dit in de toekomst ook ongeveer het geval zal zijn. De Antonius heeft met ingang van schooljaar 2018-2019 haar wissellokaal ingeleverd.

Het Cluster stamt uit 2000 en biedt huisvesting aan drie scholen. Het Cluster heeft in totaal 24 lokalen, waarvan elke school 6 lokalen in gebruik heeft en de overige 6 lokalen zijn zogenaamde wissellokalen. Deze lokalen zijn per jaar wisselend in gebruik, afhankelijk van de ruimtebehoefte bij de scholen. Ten tijden van het schrijven van dit IHP heeft de Achtbaan 5 van de 6 wissellokalen in gebruik.

Uit analyse van het Cluster-gebouw komt naar voren dat er sprake is van een formeel ruimteoverschot, dat de besturen niet zo ervaren. Dit heeft te maken met keuzes in het ontwerp van het gebouw. De gebruikers hebben besloten met elkaar in overleg te gaan over de huidige gebouwindeling en een mogelijk herverdeling van ruimtes.

Andreas

De Andreas is gevestigd in een gebouw uit 2014. Het gebouw beschikt over 10 lokalen verdeeld over 1.563m² bvo. Momenteel is er sprake van een ruimte tekort. Naar verwachting zal dit toenemen en aanhouden in de toekomst. Sophia Scholen heeft daarom een aanvraag ingediend voor tijdelijke en permanente uitbreiding. Tijdelijke uitbreiding wordt vormgegeven in de vorm van noodlokalen op het sportveld bij de Andreas. In de tussentijd wordt onderzocht of permanente uitbreiding met vier lokalen mogelijk is, bovenop het huidige pand.

Emmaus

Het gebouw van de Emmaus stamt uit 1988 en heeft 8 lokalen verdeeld over 1.087 m² bvo. Enkele jaren geleden zijn een lokaal en twee noodlokalen onttrokken aan de onderwijscapaciteit. Deze noodlokalen zijn verkocht aan de Historische Kring. Door verwachte groei in het leerlingenaantal ontstaat op termijn een tekort. De Emmaus komt in 2028 in aanmerking voor vervanging. Het is van belang dat tegen die tijd wordt bekeken hoeveel ruimte nodig is en hoe nieuwbouw of renovatie het beste vorm gegeven kan worden.

Warmond

School	Aanwezige capaciteit	Benodigde capaciteit			
	Lokalen/m ² BVO	2018	2022	2027	2032
De Buitenplaats	14/1.769	12/1.498	14/1.588	13/1.522	13/1.512

De Buitenplaats

Basisschool de Buitenplaats is een fusieschool van de Waaier en het Landtgoed en is gehuisvest in 't Kloppend Hart in Warmond. Het Kloppend Hart is gebouwd in 2016. Het gebouw heeft 14 lokalen verdeeld over 1.769 m² bvo. Daarnaast huisvest het gebouw een peuterspeelzaal en een kinderopvang van 122,5 m². De ruimtebehoefte is de komende jaren 13 of 14 lokalen. Dit betekent dat de capaciteit overeenkomt met de behoefte.

4.2. Voortgezet onderwijs

Rijnlands Lyceum

Het Rijnlands Lyceum heeft afgelopen jaar in samenwerking met de gemeente gekeken of het mogelijk is een tijdelijke uitbreiding door middel van noodlokalen te realiseren. Het bleek echter ruimtelijk gezien niet mogelijk om op het terrein van de school nog lokalen bij te plaatsen. Het Rijnlands heeft er toen voor gekozen twee lokalen te huren, bij de Korf en de scouting. Daar de middelen voor het Rijnlands Lyceum doorgecentraliseerd zijn, is het Rijnlands Lyceum volledig verantwoordelijk voor haar huisvesting. De gemeente speelt hierin alleen nog een rol op het gebied van ruimtelijke ordening. Vorig jaar heeft het Rijnlands Lyceum haar gehele pand gerenoveerd.

Daarbij is ook extra onderwijscapaciteit gecreëerd, er is ruimte voor maximaal 1.500 leerlingen. Aangezien de prognoses van het Rijnlands de komende jaren weer een lichte daling laten zien, is de verwachting dat op korte termijn geen capaciteitsproblemen zullen ontstaan. Als er op de langere termijn toch weer groei zichtbaar wordt, is het zaak na te denken op welke manier uitbreiding ruimtelijk gezien mogelijk is.

KTS

De KTS heeft in de afgelopen jaren een flinke groei doorgemaakt. Daarom is er in 2015 een vleugel bijgebouwd op het terrein van de KTS. Deels zijn hierin lokalen gerealiseerd voor symbioseonderwijs en deels om de groei van de KTS op te vangen. Daar de middelen voor de KTS doorgecentraliseerd zijn, is stichting Fioretti Teylingen volledig verantwoordelijk voor de huisvesting van de KTS. De gemeente heeft echter wel een bijdrage gedaan voor het realiseren van de lokalen voor symbioseonderwijs. De verwachting is dat de KTS met de recente uitbreiding de komende jaren voldoende capaciteit heeft.

5. Financiële consequenties

In de programmabegroting 2019-2022 zijn de onderstaande budgetten opgenomen. Op basis van de resultaten van o.a. de inpassingsstudie mogelijkheden nieuwbouw Kinderburg/Rank zal de raad gevraagd worden het gereserveerde budget beschikbaar te stellen. Datzelfde geldt voor het budget voor de permanente uitbreiding Andreasschool. Uit onderzoek moet blijken of uitbreiding op de bestaande locatie (uitbreiding met vier lokalen op de eerste verdieping Andreasschool) mogelijk is. Op basis van de onderzoeksresultaten zal een raadsvoorstel worden voorbereid.

Voorgestelde investeringen

School	Jaar	Budget	Opmerking
Permanente uitbreiding Andreas	2019	€ 1.500.000	
Nieuwbouw Kinderburg	2019	€ 2.370.000	In startnotitie nieuwbouw Kinderburg/Rank wordt gesproken over een budget van € 5.280.000 (excl. aanvullende voorzieningen en duurzaamheidsambitie) ²
Uitbreiding Rank t.b.v. Bolwerk	2022	-	Nog geen budget gereserveerd o.a. afhankelijk van uitkomsten inpassingsstudie nieuwbouw Kinderburg/Rank

Eenmalige uitgaven

Onderwerp	Jaar	Budget	Opmerking
Tijdelijke huisvesting Andreas	2018	€ 80.000	Opgenomen in 2 ^{de} tussentijdse rapportage 2018
Onderzoek mogelijkheden uitbreiding Rank	2019	€ 15.000	Onderzoeksbudget wordt via raadsvoorstel bij dit IHP aangevraagd.
Onderzoeksbudget uitvoeringsprogramma	2019	€ 10.000	o.a. voor visieontwikkeling IKC en kwaliteitskader. Onderzoeksbudget wordt via raadsvoorstel bij dit IHP aangevraagd.

Concluderend

De benodigde investeringen moeten in samenspraak met de schoolbesturen en verschillende afdelingen binnen de gemeente concreet gemaakt worden. Ook kan de uitwerking van maatregelen uit dit IHP (zoals het opstellen van het gewenste kwaliteitsniveau) invloed hebben op de benodigde investering. Per project wordt een kadernotitie aan de raad aangeboden met daarin waar mogelijk verschillende opties, keuzemogelijkheden en de financiële consequenties. Met andere woorden: door het instemmen met dit IHP liggen de investeringen nog niet definitief vast. De raad krijgt per project de mogelijkheid zich hierover uit te spreken, zoals ook de afgelopen jaren gebruikelijk was.

² Op dit moment is € 2.270.000 gereserveerd voor de nieuwbouw van alleen de Kinderburg voor 1.450m² BVO uitgaande van een investering van ongeveer € 1.400/m² BVO. De ervaring leert dat om aan het huidige bouwbesluit en BENG (wettelijke eis vanaf 2020) te kunnen voldoen de benodigde investering € 2.400/m² BVO nodig is. Wij vragen in dit IHP nog niet in te stemmen met de verhoging van het bouwbudget, hiervoor komen wij terug bij de raad als er meer zekerheden zijn over de daadwerkelijke realisatie van het schoolgebouw.

6. Uitvoeringsprogramma

Dit IHP geldt voor de komende vier jaar. Toch is het wenselijk om tussentijds bij te kunnen sturen en in te springen op nieuwe ontwikkelingen. Jaarlijks leveren we de raad daarom een stand van zaken notitie aan, waarin de laatste ontwikkelingen worden beschreven. Daarin besteden we naast aandacht voor nieuwe ontwikkelingen ook aandacht aan de volgende aandachtspunten.

Woningbouwontwikkelingen in Voorhout

De gemeente Teylingen houdt de komende jaren contact met de schoolbesturen omtrent de woningbouwontwikkelingen in Voorhout. Wanneer uit de prognoses blijkt dat de toenemende woningbouw in een bepaalde wijk krapte in de scholen op gaat leveren, wordt daarop ingesprongen.

Carrousel Sassenheim

Hoe de verschuiving van de scholen in Sassenheim er precies uit zal komen te zien is sterk afhankelijk van de uitkomsten van de inpassingsstudie nieuwbouw Kinderburg/ Rank op de locatie Knorrenburgerlaan, de mogelijkheden van het schoolgebouw aan de Antoniuslaan en de mogelijkheden van de overige leegkomende schoolgebouwen. Eind 2018 wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de inpassingsstudie, stap 1 van de carrousel. Verder wordt de raad middels de jaarlijkse stand van zaken notitie IHP geïnformeerd over de vervolgstappen van de carrousel.

Herinrichting Het Cluster

De schoolbesturen hebben inmiddels aangevangen met een onderzoek naar de mogelijkheden van herverdeling en/of herinrichting van Het Cluster. Zodra dit onderzoek is afgerond treden zij in overleg met de gemeente om de mogelijkheden te bekijken.

Duurzaamheidsmaatregelen en kwaliteitsniveau schoolgebouwen

In ieder nieuwbouwproject zal in overleg met schoolbesturen een duurzaamheidsambitie worden vastgesteld, maar ook bestaande schoolgebouwen zullen op termijn aan duurzaamheidseisen moeten voldoen. Het is daarom zaak tot een kwaliteitskader voor onderwijsgebouwen te komen, waarin ook aandacht is voor duurzaamheidseisen.

Onderzoek doordecentralisatie

Wanneer schoolbesturen of gemeente aanleiding zien om het onderwerp doordecentraliseren van primair onderwijs te onderzoeken, zal hiertoe worden overgegaan.

Onderzoek Binnensportaccommodaties

Op basis van de rapportages 'Behoefteonderzoek Binnensportaccommodaties' en 'Ruimte voor Binnensport Teylingen' wordt onderzocht welke oplossingsrichtingen er zijn betreffende het:

- realiseren van een betere spreiding van de voorzieningen ten behoeve van het bewegingsonderwijs;
- uitbreiden van de trainingsfaciliteiten voor de breedtesport, en;
- optimaliseren van de voorzieningen ten behoeve van de topsport.

Visieontwikkeling IKC

In 2019 wordt gestart met de ontwikkeling van een gemeentelijke visie op het IKC. In deze visie wordt onder meer de verbinding tussen de beleidsterreinen onderwijs, kinderopvang, sport, welzijn en zorg in relatie tot onderwijshuisvesting gelegd. De visie wordt conform het collegewerkprogramma 2018-2022 in 2020 verankerd in het IHP.

Nieuwe locatie ISK

Per 1 augustus 2019 moet de ISK verhuizen naar een nieuwe locatie. Op dit moment wordt overleg gevoerd over een nieuwe locatie in Lisse.

Notitie Verhuur en Medegebruik Schoolgebouwen

In Teylingen werd tot op heden geen bijdrage in de kapitaallasten gevraagd bij verhuur van schoolgebouwen. Het is echter om meerdere redenen wenselijk om dit wel te gaan doen. Om dit te kunnen doen is een grondslag nodig. Deze grondslag zal worden gecreëerd in een notitie verhuur en medegebruik schoolgebouwen.

Bijlagen

- **Spreidingsplan Sassenheim**
- **Spreidingsplan Voorhout**